

Др Небојша ШАРКИЋ,
Суд удруженог рада Београд

Примљено: 20. маја 1989.

ИЗВРШЕЊЕ СУДСКИХ ОДЛУКА У СПОРОВИМА ИЗ ПОРОДИЧНИХ ОДНОСА

1. Опште разматрање

Извршење је најчешће последња али и најзначајнија фаза у поступку реализације заштите одређеног права, оно представља и остварење циља постављеног при подношењу захтева за заштиту одређеног субјективног права као и реализацију одређене одлуке донете у том поступку¹⁾

Једно од најкомплекснијих питања из уређених односа савременог друштва је свакако питање правног регулисања положаја деце у породичним односима. Овај проблем је и у нашој земљи веома изражен. Посебне тешкоће настају у поступку извршења донетих судских одлука из ове материје. У том смислу постоје две основне групе питања.

Прва група питања односи се на нормативни супстрат који регулише ову материју. Заокружени политичким проблемима и кризом друштва пропустили смо да у оквиру управо спроведених уставних промена расправимо питање правног положаја детета, уставне концепције породичних односа а посебно реализације заштите права детета. У том смислу сматрам неоправданим јако наглашене разлике које су резултирале републичким и покрајинским законодавствима упркос чињеници да је уставни положај породице регулисан јединствено и да заштита елементарних људских права спада у групу питања која су уставни република и покрајина готово идентично регулисали. У том смислу сматрам нужним да се ове непотребно велике разлике између републичких и покрајинских закона у наредном периоду морају усаглашавати јер је положај детета неоправдано попримио различиту правну заштиту у републикама и покрајинама.

Посебан проблем чини и однос савезних закона: Закона о паринчном поступку и Закона о извршном поступку у односу на републичке законе о породичним односима.

¹⁾ (Д. Борђевић: извршење судских одлука, зборник радова, БГД, 1979. ст. 15, а наглашава да је извршење једна од најзначајнијих функција права која чини у основи јединство са функцијом одлучивања, извршење је акт стварања права у реални циљ и тиме израз успостављања јединства између норме и њене садржине, између констатације и друштвених односа којима она себе потврђује или оспорава. У том смислу извршење у области права је мера рационалности и ефикасности. Она тражи план и смањује противречности између теорије и праксе између нормативног и стварног између правила и чина.)

Закон о парничном поступку нема посебних одредби које регулишу питање положаја детета, па смо тако много времена и труда утрошили на расправе око елементарних питања да ли суд када расправља о положају детета (на пример издржавање) може прекорачити границе постављеног тужбеног захтева. Коначно искристалисани став, да може, представља победу концепта нових односа у процесном праву с обзиром да се идентичне идеје јављају и у многим другим земљама, у погледу заштите дифузних интереса као што су на пример еколошке службе и слично. У том смислу намеће се као нужно да и југословенски процесни закон посебно размотри питање заштите права детета односно да ову материју изузме из класичног страначког односа обзиром на све бројнија овлашћења државе кроз бригу друштва и рад органа старатељства.

Још драстичнија ситуација је са Законом о извршном поступку, који је конципиран као класичан двостраначки однос, те се питање остваривања права детета ниукојем делу посебно не третира. Нужно би било посебним поглављем расправити питање остваривања права извршавања судских одлука из породичних односа.

Такође сматрам да су сазрели услови да се и у оквиру редовних судова изврши посебна специјализација на тзв. породичне судове, као специјализацију већа за суђење материје из области брачних и породичних спорова.

2. Извршавање одлука о поверавању деце

Према садашњим законским решењима у СР Србији одлуку о поверавању деце доноси Окружни суд приликом доношења пресуде о разводу брака. При доношењу одлуке при разводу брака, суд мора одлучити о томе коме ће дете поверити односно коме ће оно припасти. Суд може сву децу поверити једном родитељу, што је у пракси најчешће прихваћено решење, јер други родитељ није у могућности да правилно врши родитељско право. Суд може донети одлуку да се једно дете повери једном родитељу, друго или друга другом, и слично. Суд најзад може децу поверити неком „трећем лицу“ што подразумева физичко или правно лице. Најчешће то су сродници, или одређена установа.

Ово питање рекли смо, није посебно регулисано одредбама Закона о извршном поступку. У Закону о браку и породичним односима СР Србије, постоје три одредбе које регулишу материју извршења судских одлука. Пошто овим одредбама није регулисан поступак извршавања намећу се бројна спорна питања. Када суд донесе одлуку о разводу брака он истом одлуком одлучује и о томе коме ће се деца поверити на бригу, чување и васпитање. Оваква одлука требало би у изреци да садржи и обавезу другог родитеља, да ово призна и трпи, као и рок у коме се иста има извршити.

Но, упркос чињеници да у највећем броју случајева изрека одлуке не садржи ове потребне елементе који су напред назначени, оваква одлука представља извршну исправу и на основу ње се може дозволити извршење.

Извршење представља фактичко преузимање деце од родитеља коме је дете или деца поверено на бригу, чување и васпитање²⁾

Начин извршавања оваквих одлука одвија се у два основна правца. Један то је покушај посредовања суда да са родитељем који не жели да изврши одлуку о предаји детета оствари контакт и уз покушај поседовања разреши спорни однос. Ова улога суда је обавезна и она проистиче из обавезе суда да води бригу о интересима малолетног детета. Ово се остварује најчешће на рочишту које суд заказује ради покушаја споразумног решења или изласком суда на лице места. У оваквим случајевима неопходна је чврста и веома конструктивна сарадња између суда и органа старатељства о чему ће бити више речи у посебном делу.

У случајевима када покушај споразумног решавања спорног односа и посредовања суда не да одређене задовољавајуће резултате суд може применити у другој фази која се састоји у запрељивању а потом и изрицању новчаних казни дужнику. Овлашћења за ово проистичу из одредаба Закона о извршном поступку за случајеве када се одлука неизврши кривицом и радњама дужника. Трећа или најдрастичнија фаза је физичко одузимање детета коме ће суд приступити у случајевима када уз сарадњу са стручним тимом органа старатељства процени да за то има услова.

3. Измена одлука о поверавању деце

Измена једанпут донете одлуке може се тражити од стране другог родитеља органа старатељства или за то законом предвиђених лица. Закон не предвиђа посебне критеријуме и случајеве када ће се оваква одлука мењати али се она по нашем мишљењу може мењати када за го постоје битно промењени услови у односу на оне који су постојали у време доношења одлуке. По нашем схватању, с обзиром на то да се ради о пресуђеној ствари ради правне сигурности детета, не би било добро овакве одлуке често мењати. Као разлози за промењене околности неби се могла узети просто повећање личног дохотка једног родитеља или погоршање његовог здравственог стања уколико то неби представљало теже видове који би упрожавали интерес детета. Промењени услови морали би се битно одразити на положај детета, на пример, лишавање слободе, престанка радног односа, престанак станарског права, тежи облици инвалидности и сл.

Начин извршавања ових одлука идентичан је са начином извршавања одлука о поверавању деце. Разлика би била само и у изреци којом се сада у једном делу утврђује промењена околност тако што се малолетно дете поверава на бригу, чување и васпитање другом родитељу, а у другом делу било би нужно да се назначи и обавеза родитеља код кога је раније дете било да преда дете и рок у коме се може извршити одлука.

²⁾ У пракси Окружног суда у Београду, појавило се неколико одлука у којима је изнето, по нама погрешно правно становиште да изрека одлуке којом није назначена обавеза предаје детета, не представља извршни наслов те да овакве одлуке нису подобне за судско извршење. Окружни суд је у том смислу преиначио решење IV општинског суда у Београду, којим је дозвољено извршење.

Као и у претходном случају оваква изрека била би са становишта извршног поступка најцелисходнија. Но, чак и у случајевима када се само изреком одлуке утврди промењена околност погрешно је правно схватање да се мора водити посебна парница за предају детета. Ово са разлога јер дете није објект извршења већ субјект породичних односа, као и из разлога што се фактичка власт над дететом врши тако што родитељ остварује непосредни контакт бригу, чување и васпитање детета. Сама чињеница да је суд својом одлуком променио лице које ће бригнути о детету подразумева и обавезу извршног суда да изврши реализацију овакве одлуке и омогући родитељу коме је дете поверено да се брине о њему.

Идентична је ситуација и у свим другим случајевима када се односи на трећа физичка или правна лица.

Оваква изрека одлуке односи се и на све евентуалне сроднике (деде и бабе, стричеве и слично) код којих се дете фактички налази. Погрешно је правно схватање које смо нашли у појединим судским одлукама да се одлуком поверавању детета само расправљају односи између родитеља а да родитељ коме је дете поверено посебном тужбом мора тражити предају детета од на пример сродника код кога се дете сада налази. Ово из напред наведених разлога.

Сам поступак спровођења је идентичан са случајевима поверавања деце након донете пресуде о разводу брака. Суд ће покушати најпре споразумно решење кроз посредовање (рочиште или увиђај на лицу места), затим прелази у фазу запрећивања и изрицања новчаних казни а потом у зависности од конкретних околности и физичко одузимање детета.

У случајевима када су разлози који су допринели доношењу одлуке о промени одлуке о поверавању деце такве природе да је физичка егзистенција деце упрожена извршним суд не мора поштовати напред предвиђене услове и фазе. Ово у драстичним случајевима ако је на пример родитељ оболео од теже душевне болести, напустио дете, отишао на издржавање казне и слично. У оваквим случајевима суд ће одмах приступити фази збрињавања детета кроз физичко одузимање.

4. Одузимање деце

Закон о браку и породичним односима ОР Србије одредбом чл. 139. предвиђа да се родитељи који злоупотребљавају вршење родитељског права или пруго занемарује вршење родитељских дужности, лишава родитељског права. Родитељ може бити лишен родитељског права у погледу све деце, а ако то посебне околности захтевају само према поједином детету. На овај начин успостављају се нови односи који су правно регулисани, а исти су мимо природних токова односа родитеља и деце. Поставља се питање овлашћења државе да регулише Законом ово питање као и право државе да одузме дете од родитеља да би га поверило другом родитељу, трећим лицима или установи. Ово је свакако најкомпликсније питање из уређених односа родитеља и деце где се један природно-правни однос као што је однос родитеља према детету актом државе прекида и успостављају други односи.

Овлашћења за ово произлазе из овлашћења државе да обезбеди правилан психо-физички развитак детета, а овакве одлуке су наравно изу-

зетно ретке. Управо због тога поставља се посебно питање извршавања оваквих одлука јер су оне везане за физичко одузимање детета од једног или оба родитеља и његову фактичку предају трећем лицу или установи.

У оваквим случајевима суд одмах по доношењу одлуке којом се дозвољава извршење приступа спровођењу извршења. Родитељ који је лишен родитељског права мора бити одстрањен од сваког контакта са дететом па се мора обезбедити да се спровођење оваквог извршења уради на најбезболнији начин за дете, породицу и средину.

У оваквим случајевима обавезна је сарадња суда и органа старатељства и то како у припремној фази и у којој би стручни тим органа старатељства покушао да изврши психо-физичку припрему детета, и читаве породице, за чин одузимања детета и предају детета у породицу или установу. У том смислу суд ће унапред известити орган старатељства о поднетом предлогу за извршење или донетом решењу. Када добије сагласност органа старатељства, суд може приступити извршавању одлуке физичког одузимања детета. Ово се врши максимално опрезно, а уз сарадњу са службеним лицима суда, органима унутрашњих послова ради обезбеђивања реда и мира на лицу места и свакако стручним тимом органа старатељства, психолог, педагог, социјални радник.³⁾

По нашем схватању овакво становиште може се само условно објаснити. Ово са разлога јер је у случајевима одузимања детета због лишења родитеља родитељског права, једино могуће извршити одлуку фактичким одузимањем детета. С обзиром на чињеницу да су разлози који су довели до одлуке о лишавању родитеља родитељског права такви да они доводе у питање психофизичку егзистенцију и развитак детета, онда је свакако боље уз добро припремљен поступак, спровести извршење ма колико оно било компликовано и болно за дете и породицу, и потом детету обезбедити здраву средину у којој ће се развијати и одгајати.

У случајевима када се родитељу врати родитељско право, он не мора потом водити нов поступак за предају детета у односу на породицу или установу, већ заштиту свог права може остварити и доношењем одлуке којом му суд враћа родитељско право. Аргументација за овакво становиште је идентична као и у предходним случајевима, када родитељ остварује овоје право према трећим лицима или установи.

5. Уређивање начина виђења деце

Када суд донесе одлуку о разводу брака и поверавању детета одлучује и о уређивању односа између родитеља коме дете није поверено на чување. Исто важи и у случају поверавања деце на бригу, васпитање и чување трећем лицу или установи. Суд уколико се родитељи не договоре, на предлог Центра за социјални рад могу уредити и начин виђења кроз уобичајене контакте за време викенда, вођење на летовање, зимовање и слично. Ово је изузетно из више разлога. Ту пре свега мислимо на континуитет емоционалне везе између родитеља и детета, могућност родите-

³⁾ У правној теорији изнето је мишљење да дете не може бити објект извршења — средство извршења те да се над дететом не може вршити принудно извршење (зборник радова о извршном поступку — Београд, 1979. године ст. 234.)

ља да и сам доприноси васпитавању детета које му није поверено, те пружање материјалних добити или давања. Ово је значајно и са становишта могућности родитеља коме дете није поверено да доприноси васпитавању и правилном развоју детета.

Одлука суда или другог надлежног органа, којем је одређено да лице коме дете није поверено на негу, чување и васпитање одржава личне односе са дететом, тако што ће одређеног дана, за викенд или празник или годишњи одмор провести тачно одређено време са дететом. Пошто се углавном ради о лицу коме је дете поверено на чување као носиоцу обавезе он би морао да извршава судску одлуку тако што би обезбедио носиоцу права из судске одлуке несметани контакт са дететом на начин и по поступку како је то суд предвидео.

Решењем о извршењу суд налаже лицу коме је дете поверено на чување да у складу са судском одлуком другом родитељу омогући контакт са дететом а у случају неизвршења запређује новчаном казном. Решењем о извршењу налаже се дужнику да и убудуће редовно извршава своју обавезу докле год постоји одлука о начину виђења детета и свако евентуално будуће непоступање по том решењу без обзира на проток времена од дана доношења решења и чињеницу да је дужник једно време после доношења решења о извршењу поступао по својој обавези, повлачи са собом новчану казну. Дакле, вакво решење има дејство и убудуће што олакшава рад суда и заштиту права повериоца. Начин изрицања новчаних казни регулисан је одредбом Закона о извршном поступку а по правилу се креће са мањим износом и исти се касније увећава. Овакав начин обезбеђивања извршења доста је с правом критикован јер он утиче на економску стабилност средине у којој дете живи, те опет индиректно погађа стандард детета. Но, с обзиром на чињеницу да је практично немогуће да суд обезбеђује путем службеног лица или на други начин свакодневни контакт или недељни, месечни и слично, новчана казна је практично једино решење.

У појединим случајевима суд ће се одредити и за излазак на лице места ради обезбеђивања нормалних односа између супружника уколико је дошло до трајнијег или битнијег нарушавања међусобних односа, или евентуалног успостављања континуитета виђења детета са другим родитељем. У оваквим случајевима, суд може заказати и рочиште у смислу посредовања. У свим овим случајевима суд се мора користити стручним тимом органа старатељства и у заједници са њима одредити се за једно од предвиђених средстава извршења.

6. Обавеза издржавања једног од родитеља која је утврђена судском одлуком извршава се на уобичајени начин по правилима извршног поступка када се ради о новчаним потраживањима.

Најчешћи облик извршавања је одузимање дела личног дохотка (до једне половине) тако што суд након доношења решења о дозволи извршења, примерак решења доставља благајни дужника — рачуноводству радне организације где је дужник запослен.

У случајевима када је дошло до акумулирања већих износа неплаћеног издржавања те се не може извршити наплата пленидбом и преносом једне половине личног дохотка, у случајевима када дужник није у радном односу и слично, може се наплата потраживања извршити про-

дајом покретних ствари дужника или у изузетно драстичним случајевима продајом непокретности.

За овај поступак важе општа правила извршног поступка, и нема посебних специфичности те их посебно нећемо ни разматрати.

7. Повећање обавезе издржавања у извршном поступку — валоризација.

Одредбом чл. 317. Закона о браку и породичним односима СР Србије предвиђено је да одлука о издржавању донета од стране надлежног суда може се повећати према просечном повећању личног дохотка у предходној години.

Ова одредба представљала је једну од специфичности и новина Закона о браку и породичним односима СР Србије, јер је регулисала питање повећавања издржавања а по правилима извршног поступка. Проблеми су се јавили пре свега око разумевања овакве одредбе, с обзиром да је она републичког значаја а спроводи се по правилима из Закона о извршном поступку који је савезни закон.

Предвиђена као модерна и ефикасна одредба валоризација се због инфлације претворила у сопствену супротност јер се справом у највећем броју случајева приговора приговор дужника који указује да му лични доходак или друга лична примања није повећан процентуално у оноликој мери колико је повећан раст трошкова живота у претходној години. У оваквим случајевима суд упућује дужника на парницу ради проглашења недопустивости извршења у делу извршног решења па се потом поново води парница наместо да се обезбеди брза заштита права повериоца.

По нашем схватању валоризација се мора у најкраћем могућем року изменити и исту довести у везу са повећањем процента личног дохотка тромесечно уз доношење одлуке суда којом би се утврдила оваква обавеза.

По нашем схватању када одлучује о износу издржавања, суд ће попут решења из чл. 309. Закона, утврдити најпре укупне потребе малолетног детета, исте ускладити са могућностима оба родитеља а потом изреком одлуке утврдити обавезу дужника и то благајне да врши сразмерно повећање издржавања детета тако што ће пленити на пример износ од 1/3 личног дохотка дужника и преносити га повериоцу. На овакав начин разрешило би се питање остваривања права повериоца, смањило оптерећење на судове а заштитио и дужник од шиканозних поступака, акумулације дуга и великих трошкова судског поступка.

До измена Закона, сматрамо нужним да се законом предвиђени изузетак из чл. 317. ст. 2. уведе као правило тако да одлука суда важи без обзира на евентуално улагање приговора или парнице као и да се врши усклађивање једном годишње у календарском смислу а не у временском.

8. Имовински спорови

У случајевима заштите имовинских потраживања деце, суд примењује општа правила о извршном поступку. По нашем мишљењу, евентуалне реформе Закона о извршном поступку као и Закона о браку и породичним односима, морале би ићи у том смислу да се у оваквим случајевима у основна начела Закона о извршном поступку уграде одредбе о

посебној хитности оваквих спорова као и обавези суда да у оваквим случајевима поступа по службеној дужности.

9. Положај органа старатељства у извршном поступку

Бројне су функције органа старатељства у нашем позитивном праву. Оне обухватају многа питања везана за остваривање социјалне заштите. У зависности од својих овлашћења те улоге у којој се јавља, орган старатељства у процесном смислу, у извршном поступку, може бити по различитим положајима. Тако разликујемо његова овлашћења али и обавезе као: повериоца, дужника, пуномоћника, заступника, треће лице, обавезног учесника или факултативног учесника.

а) поверилац

Закон о извршном поступку под појмом поверилац означава лице чије се потраживање остварује или обезбеђује. У том смислу положај органа старатељства проистиче из чињенице да је он означен извршном исправом као носилац одређеног овлашћења а за разлику од случајева када је то овлашћење дато по закону. У првом случају орган старатељства не мора доказивати свој правни интерес јер је он утврђен извршном исправом. У оваквим случајевима као поверилац има сва права али и обавезе које су на страни повериоца: да достави уредан предлог за извршење у одговарајућем броју примерака, да достави извршну исправу, да одреди средство извршења да поступи по налогу суда, да плати трошкове извршног поступка, и слично.

Комплексније питање када орган старатељства своја овлашћења црпи директно из Закона, неки аутори сматрају да се у оваквим случајевима он јавља као законски заступник (*sui generis*). По нашем схватању он преузима функцију повериоца а не законског заступника, будући да је његово овлашћење неспорно уређено законом али његов процесни положај и у извршном поступку је положај повериоца који тражи да се спроведе извршна исправа коју је орган старатељства на основу својих овлашћења издејствовао.

Идентична је ситуација када се извршном суду подноси захтев за валоризацију раније утврђеног износа издржавања. Орган старатељства може подносити и захтев за привремене мере у извршном поступку када је реч о обезбеђењу права или интереса малолетног детета.

б) Дужник

Дужник је лице према коме се остварују или обезбеђују потраживања. Закон о извршном поступку посебно је предвидео заштиту дужника када је дужник друштвено-правно лице а у смислу заштите имовине. Када се обавеза органа старатељства утврђује индиректно као на пример када је преостали родитељ који је лишен родитељског права, та права су у судском поступку враћена, он може од органа старатељства тражити враћање детета. У оваквом случају орган старатељства је дужник без обзира на чињеницу где се дете фактички налази па се извршни поступак према њему може и спроводити јер је он означен извршном

исправом као тужени односно противник предлагача (у ванпарничном поступку).

ц) Противповерилац противдужник

Чл. 59. ЗИП-а предвиђа да након што је извршење већ спроведено, дужник може суду поднети предлог за противизвршење. У случају да суд дозволи противизвршење, права и обавезе повериоца и дужника се мењају односно њихов статус у извршном поступку у погледу законских обавеза идентичан је статусу ранијег повериоца и дужника.

д) Треће лице

Орган старатељства може се користити овим правом када је реч о заштити новчаних или неновчаних потраживања. Тако он може улагати приговор против решења о извршењу предајом детета ако у смислу својих законских овлашћења утврди да то није у интересу малолетног детета. У таквим случајевима извршни суд ће орган старатељства упутити на покретање парнице или другог законом предвиђеног поступка (нпр. ванпарничког за лишење родитељског права) ако сматра да родитељ који тражи извршење није у могућности да обавља родитељско право.

е) Пуномоћник

Осим других бројних задатака и овлашћења која су му стављена у надлежност, орган старатељства може пружати правну или другу помоћ породици или одређеним социјалним категоријама. Ради остваривања ових овлашћења, орган старатељства има право да у име старих и самозащитних лица покрене и води спор у парничном извршном поступку за остваривање права на издржавање.

ф) Заступник

Орган старатељства има процесну улогу законског заступника у овим случајевима када је то изричито предвиђено. Орган се јавља и као супсидијарни заступник. Ако је старалац својим неправилним радом проузроковао штету штитљенику орган старатељства је дужан да утврди штету, да позове стараоца да штету у одређеном року накнади а овлашћен је и да код надлежног суда покрене поступак обезбеђења и стави захтев за обезбеђење потраживања. Може такође тражити и заштиту имовинских интереса детета користећи се општим правима.

г) Обавезни учесник

У одређеним случајевима орган старатељства се јавља као обавезни учесник у извршном поступку. Ово су сви случајеви када се ради о императивној законској норми. У извршном поступку обавеза учешћа органа старатељства при извршењу одлука о одузимању или предаји деце другом родитељу, породици или установи. Овде се дакле орган старатељ-

ства може јавити у двострукој улози на пример: када је сам покренуо поступак као поверилац а и као обавезни учесник у извршењу по предлогу другог родитеља или јавног тужиоца што неутиче на ток извршног поступка нити на законом утврђена права.

х) Факултативни учесник

Орган старатељства се јавља и као факултативни учесник у извршном поступку или како га, неки аутори по нама неправилно називају помоћни орган суда. Његова факултативна улога је пре свега одређена стручним знањем које поседују лица која раде у органу старатељства (психолог, педагог, социјални радник и слично), а реч је о знањима која суд не поседује. Овакав положај му пре свега треба дати у смислу поверавања одузимања или предаје детета, како је то напред назначено. Пре него што у извршном поступку донесе било какву одлуку која је од значаја за психофизички развитак детета суд мора да пође од претпоставке сложених породичних односа и психе детета, те да оваквим предметима да посебну улогу и да уз сарадњу са стручним тимом органа старатељства донесе најцелисходнију одлуку. У оваквим случајевима сматрамо да се не ради о давању мишљења попут мишљења вештака, већ о давању стручног мишљења органа који је паралелно са судом овлашћен да води бригу о интересима деце и породичних односа уопште.

10. Закључак

1. У наредном периоду сматрамо нужним да се изврши доградња нормативног супстрата који регулише материју породичних односа, и то пре свега полазећи од уставног положаја детета и заштите његових права, као једног од личних права грађана. У том смислу треба размотрити уставни положај породице и остваривање права чланова породице.

2. Извршити реформисање процесних закона и Закона о извршном поступку уградњом одредаба које посебно регулишу у општим начелима специфичности спорова из области односа родитеља и деце кроз одређивање обавезе суда да води поступак по службеној дужности, да води бригу о положају детета и појачаном начелу ефикасности рада. Посебно се ово односи на одредбе Закона о извршном поступку који мора посебним поглављем размотрити поступак извршавања одлука од интереса за малолетну децу.

3. Покренути поступак за реформисање Закона о браку и породичним односима и то посебно питање законског издржавања кроз увођење обавезе процентуалног одузимања дела личног дохотка или других новчаних примања ради заштите повериоца.

Одредбу чл. 317. — валоризацију изменити тако што ће се вршити процентуално повећавање обавезе издржавања у складу са повећањем личног дохотка дужника а не трошкова живота а иста обавеза да се аутоматски повећава месечно или тромесечно. Утврдити као обавезно да приговори и жалба не задржавају извршење а за евентуална права која проистичу из промењених околности предвидети могућност да дужник води посебну парницу ради доказивања ових промењених околности.

Законом детаљније регулисати питање положаја органа старатељства и прецизније дефинисати процесне ситуације у којима се од налази.

Утврдити извршним исправама којима се доноси одлука о поверавању деце или врши измена одлука о поверавању деце и обавеза другог родитеља, физичког или правног лица да ову одлуку призна и трпи, како би се отклониле нејасноће у извршном поступку а извршни судови да овако донете одлуке третирају као извршне исправе како у односу на дужника тако и у односу на трећа лица.

— Summary —

Going into effect of decisions from family relations carries with itself numerous difficulties. They are, by one way the result of the law insutability, and on the other hand, the nature and character of such conflicts, their delicasy, appear during their realisations as difficulties.

The question of realisation of decisions about committing a child to a parent, presents main question after divorce, for in the practise there is dilemma concerning decision document on which decision goes into effect. Such an decision should consist of the right of one parent to take care of the upbringing of a child, on one side, as well as of the obligation of the other parent to accept this right, on the other side. Decision which relate of commitment of a child to a parent, relate automaticaly to all other persons, and new proces is not necessary in relation to other parent or to a third persons.

Decision which is once brought, concerning commitment of a child, could be shanged when circumstances change. Going into effect of the decission is regulated in various ways: usually they are carried on by free-will of the parent, but in some cases, they could be realised by the court intervention. Arbitration is realysed by direct presence of judge on the spot, as well as by contact of the judge with parents and by fixing court sentence date.

Fisical separation of children is eceptionally delicate and complex situation and work of court, and it has been applied only in extreemly drastic cases. In all of these cases, court must ask for active participation of the Institution of guardianship in finding the way of realysing the decision as well as in realysing different steps of this procedure. Marital article 317 appeared to be inadequate in circumstances of heightened inflation in this sence the reformation of this article is necessary. In connection of the tasks and rights which Institution of guardianship has, it may: appear during court procedure as confidant, deptor, countra confidant, contra-deptor, trasty, deputy, »third person«, oblige participant or as facultative participant.